

Петровська О.М., к.п.н., доцент

Павлюченко К.С.

студентка 3 курсу 4 групи факультету
Менеджменту, обліку та інформаційних технологій,
Одеський національний економічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасному середовищі, ринок праці в умовах цифровізованої економіки стає все більше основним динамічним чинником, що визначає сталість та конкурентоспроможність держави. Важливість цього ринку полягає в тому, що він визначає співвідношення між попитом та пропозицією робочої сили, впливає на інновації та технологічний прогрес, а також має ключовий вплив на якість життя населення.

Брак цифрових навичок спонукає компанії інвестувати у навчання, щоб розвивати цифрові компетенції своїх співробітників, а також налагоджувати зв'язки із освітніми установами, щоб розширювати доступ до освіти та адаптувати навички студентів до своїх потреб [1]. Якщо судити з боку динаміки робочих місць, то цифровізація і досі призводить до росту кількості робочих місць та вакансій в сфері інформаційно-технологічних технологій.

Ринок праці в умовах цифровізації - це сфера, де технології відіграють ключову роль у всіх аспектах працевлаштування та виробничих процесах. Це охоплює використання цифрових інструментів у пошуку роботи, навчанні, комунікації та виконанні робочих обов'язків.

Багато дослідників та вчених приділяли уваги дослідження у сфері розвитку ринку праці в умовах цифровізації: А. Колота, В. Кудлай, Л. Федулової, С. Цимбалюк.

Слід зазначити, що в майбутньому саме інтелектуальні продукти, інформаційна, а не матеріальна сфера економіки будуть генерувати все більший обсяг прибутку і робочих місць [2].

Актуальність розвитку цифровізації для сучасного ринку праці визначається:

1. Більша частина ринку праці переходить на дистанційну форму роботи.
2. Відбувається процес розвитку використання цифрових технологій для отримання якомога більшого прибутку.
3. Ринок праці стає більш глобальним, це дає змогу співпраці з іншими фірмами з різних точок світу.
4. Цифрові інновації відкривають нові можливості для створення та розвитку бізнесу, включаючи нові види робіт та послуг, які раніше були неможливими.
5. Більшість населення через вимоги нових навичок, можуть мати розвиток у сферах як цифрова грамотність, здатність до співпраці з технікою та аналіз даних.

Позитивними наслідками стрімкого розвитку цифровізації ринку праці полягає у тому, що на ринку праці буде з'являтися все більше новітніх дистанційних професій, зростання заробітної плати та продуктивності праці, стрімке зниження трансакційних витрат і також важливим позитивним чинником для роботодавців є зниження витрат на робочий персонал.

Недоліками стрімкого розвитку цифровізації ринку праці є:

- Витіснення живої праці на підприємствах.
- Зниження соціальних стандартів на ринку праці.
- Організаційне безробіття, через недостатню кваліфікацію персоналу.
- Становлення дуже високої конкуренції на ринку праці.
- Втрати великої кількості традиційних спеціальностей.

Цифровізація економіки ринку праці насправді має велику кількість інноваційних змін, які можна використовувати в багатьох сферах, наприклад:

1. Віддалена робота: Цифрові технології дозволяють працювати з будь-якого місця на планеті. Робота з віддаленими командами стає все популярнішою, що розширює можливості для здобуття роботи із зручного для тебе місця.
2. Розвиток індустрії ІТ: З ростом цифрових технологій розквітає сфера інформаційних технологій. Вакансії в програмуванні, аналізі даних, штучному інтелекті тощо стають все більш затребуваними.
3. Автоматизація та Штучний інтелект (ШІ): Завдяки автоматизації і ШІ, деякі рутинні роботи стають автоматизованими. Це може призвести до втрати певних робочих місць, але також створює нові можливості в сферах розробки, управління та обслуговування технологій.

Можна зауважити, що штучний інтелект все більше проникає у повсякденне життя громадян України, проникає у різноманітні сфери бізнесу. Поява штучного інтелекту не відноситься до періоду виходу на ринок Chat GPT, штучний інтелект ще за довго почав просування на ринку праці.

Стрімкий розвиток штучного інтелекту можна віднести до промислової революції XXI сторіччя. Кожна промислова революція знищує багато професій, але з'являється багато нових спеціальностей. Коли верстати замінили людську працю, вона не зникла, а змінилася. Підвищиться ефективність і швидкість бізнесів. Водночас постає потреба в інших фахівцях, і ці працівники можуть перепрофілюватися. Тобто зміниться перерозподіл спеціальностей[5].

Тобто, через те, що професій стає менше, зайнятих людей також стає менше, такі тенденції на ринку праці можуть призвести, що роботи замінять людську працю. Треба, щоб бізнеси та держава підтримували розвиток штучного інтелекту але й не забувати про важливість людських ресурсів. Адже, якщо на ринку праці залишаться тільки машини, то розвитку наступних поколінь буде сповільнюватись і освідченні люди не матимуть цінності.

Наведено аналітичні дані Міжнародної організації праці (ILO, International Labour Organization) про те, що у 2025 року 85 млн робочих місць можуть бути витіснені через зміну розподілу праці між машинами та людьми. За експертними оцінками Всесвітнього економічного форуму (WEF, World Economic Forum) до 2025 року половина всіх працівників потребуватиме перекваліфікації через

технологічний прогрес. Працівники можуть залишатися на тих самих посадах, проте будуть змушені оновити свої навички на 40% [3].

Згідно досліджень до 2024 року штучний інтелект буде мати вищий рівень здібностей, ніж у перекладачів іноземних мов; до 2026 штучний інтелект буде вміти самостійно створювати писемні твори для школярів; а до 2027 штучний інтелект зможе сам керувати вантажівкою [4]. Якщо буде і далі такий стрімкий розвиток штучного інтелекту, то 70% населення залишиться безробітним.

Отже, основними компонентами трансформації ринку праці в умовах цифровізації є:

- Автоматизація та роботизація виробничих та бізнес-процесів.
- Цифровізація не лише виробничого характеру, а й особистого простору працівників.
- Розвиток мережевого суспільства і мережевої економіки призводить до зростання частки працівників-фрілансерів.
- Зміни норм зайнятості з перевалюванням дистанційної форми зайнятості.
- Посилення тенденції економічної, технологічної, культурної глобалізації поширює можливості працевлаштування працівників [2].

Тобто, у сучасних умовах цифровізованої економіки ринок праці стає визначальним фактором для стабільності та конкурентоспроможності країни. Його важливість полягає в управлінні співвідношенням між попитом та пропозицією робочої сили, впливає на інновації, технологічний прогрес та, безперечно, має прямий вплив на якість життя населення. З появою цифрових технологій, ринок праці перетворюється на динамічний механізм, який визначає нові підходи до працевлаштування та виробничих процесів.

Наявність цифрових навичок стає критичною у цьому контексті, і брак їх у працівників викликає потребу в інвестиціях компаній у навчання та розвиток цифрових компетенцій. Важливою є також взаємодія компаній з освітніми установами для адаптації навчальних програм до сучасних вимог ринку праці та розвиток цифровізації відкриває нові можливості у сфері бізнесу.

Список літератури:

1. Лавриненко Л. Взаємодія ринку освітніх послуг та ринку праці: особливості та сучасні тенденції. Збірник наукових праць, 2020.
2. Кудлай В.Г. Виклики та напрямки модернізації бізнес-освіти. Інновації в бізнесосвіті: Збірник матеріалів III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф, м. Київ К. : КНЕУ, 2019.
3. Talentguard. Reskilling and Upskilling: A Strategic Response to Changing Skill Demands. Available. URL: <https://www.talentguard.com/blog/reskilling-upskilling-strategic-response-changing-skill-demands>
4. When Will AI Exceed Human Performance? Evidence from AI Experts. URL: <https://arxiv.org/abs/1705.08807>
5. Як штучний інтелект вплине на ринок праці в Україні та в чому ризики? URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20230523-yak-shtuchnyj-intelekt-vplyne-na-rynok-praczi-v-ukrayini-ta-v-chomu-ryzyky/>